

POSTANOWIENIE

Dnia 28 kwietnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ewa Stefańska

w sprawie z wniosku E. A. Ł., T. Z. K., A. J. B., M. D. K.
przy uczestnictwie R. E., I. E., K. S., G. S. B., L. R.
o dział spadku i zniesienie współwłasności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 28 kwietnia 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczynie E. A. Ł., A. J. B., M. D. K.,
uczestniczki I. E., uczestniczki G. S. B. od postanowienia Sądu Okręgowego w R.
z dnia 21 lipca 2020 r., sygn. akt IV Ca (...),

**1) odmawia przyjęcia do rozpoznania skarg kasacyjnych
wniesionych przez wnioskodawczynie: E. Ł., A. B. i M. K. oraz
przez uczestniczki: I. E. i G. S. B.;**

**2) znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 lipca 2020 r. Sąd Okręgowy w R., na skutek apelacji wnioskodawczyń E. Ł., A. B. i M. K. oraz uczestniczek G. S. B., K. S. i I. E., zmienił częściowo postanowienie z dnia 6 listopada 2018 r. Sądu Rejonowego w R., w sprawie dział spadku i zniesienie współwłasności.

Wnioskodawczynie E. Ł., A. B. i M. K. wniosły skargę kasacyjną, w której żądały, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., uchylenia zaskarżonego postanowienia w zaskarżonej części i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi II

instancji, ewentualnie, na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c., uchylenia zaskarżonego postanowienia w zaskarżonej części i orzeczenia co do istoty sprawy w sposób wskazany w skardze.

Uczestniczka G. S. B. wniosła skargę kasacyjną, w której żądała uchylenia, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., zaskarżonego postanowienia w zaskarżonej części i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi II instancji.

Uczestniczka I. E. wniosła skargę kasacyjną, w której żądała uchylenia, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., zaskarżonego postanowienia w zaskarżonej części i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi II instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skargi kasacyjne wnioskodawczyń E. Ł., A. B. i M. K. oraz uczestniczek G. S. B. i I. E., nie kwalifikowały się do przyjęcia celem ich merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z treścią art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: (1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne; (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów; (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie.

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w

art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie obejmuje zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Jako uzasadnienie wniosków o przyjęcie skarg do rozpoznania wszyscy skarżący wskazali na oczywistą zasadność ich skarg kasacyjnych, a skarżąca I. E. dodatkowo powołała się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Wyjaśnić należy, że przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepubl.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie SN z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl.). Oceniając wynikającą z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłankę oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy dostrzec, że ma ona charakter wyjątkowy. W konsekwencji, w judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że oczywista zasadność skargi powinna dać się

stwierdzić „na pierwszy rzut oka”, bez zbytniego wgłębiania się w sprawę (por. postanowienie SN z dnia 2 sierpnia 2007 r., III UK 45/07, niepubl.).

Tymczasem w analizowanych skargach kasacyjnych wskazano jedynie, że – zdaniem skarżących – Sąd Apelacyjny naruszył przepisy: według wnioskodawczyń - art. 206, art. 207, art. 224 i art. 225 k.c.; według uczestniczki G. S. B. - art. 378 § 1 k.p.c. i art. 211 k.c., zaś według uczestniczki I. E. – art. 618 § 1, art. 321 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c., a także art. 205 i art. 208 k.c. Jest to zwykła polemika z dokonaną przez Sąd II instancji oceną prawną ustalonego stanu faktycznego, a nie argumentacja wystarczająca dla wykazania, że nastąpiło kwalifikowane naruszenie prawa przez sąd. Z tych względów brak jest podstaw do przyjęcia, że te skargi kasacyjne są oczywiście uzasadnione.

W skardze kasacyjnej uczestniczki I. E. dodatkowo powołano się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, które sformułowano jako pytanie: „czy sama okoliczność wszczęcia postępowania o zniesienie współwłasności połączona ze sporem współwłaścicieli co do zarządu nad nieruchomością wspólną jest wystarczającą przesłanką orzeczenia wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy wspólnej z naruszeniem art. 206 k.c., z uwagi na fakt, iż jeden ze współwłaścicieli zajmował w sposób wyłączny jeden z wielu lokali w tej nieruchomości, bez potrzeby wykazania podjętych czynności procesowych lub faktycznych przez pozostałych współwłaścicieli, ukierunkowanych na zmianę sposobu korzystania z rzeczy lub określonej części rzeczy, oraz czy samo zainicjowanie tego postępowania uchyla dobrą wiarę, o której mowa w art. 224 § 2 k.c., współwłaściciela w stosunku do zajmowanego lokalu?”.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie objęte podstawami kasacyjnymi, doniosłe z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. Powołanie się przez skarżącego na takie zagadnienie wymaga jego sformułowania oraz uzasadnienia występowania w sprawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2003r., II CK 324/03, niepubl.,

postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, z 13 lipca 2007r., III CSK 180/07, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2007r., I CSK 326/07, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2005r., II PK 98/05, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2019 r., I CSK 627/18, niepubl.).

Tymczasem szczegółowa analiza skargi uczestniczki prowadzi do wniosku, że powyższe przesłanki nie zostały wykazane. Skarżąca bowiem nie wykazała, że sformułowane przez nią zagadnienie prawne jest istotne z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, zaś jego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. W szczególności należy zauważyć, że w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżąca sama powołała uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2008 r. (III CZP 3/08, OSNC 2009 nr 4, poz. 53) z której wynika, że współwłaściciel może domagać się od pozostałych współwłaścicieli, korzystających z rzeczy wspólnej z naruszeniem art. 206 k.c. w sposób wykluczający jego współposiadanie, wynagrodzenia za korzystanie z tej rzeczy z zachowaniem przesłanek określonych w art. 224 § 2 lub art. 225 k.c. W uzasadnieniu tej uchwały wyjaśniono kwestie, co do których wątpliwości zgłosiła skarżąca.

W sprawie nie zachodzi nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia – z urzędu (art.398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skarg kasacyjnych do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., poprzez ich wzajemne zniesienie.